Lausunto
VATT/220/07.01/2015

13/10/15

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö
HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016; VNS 1/2015 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019
Teema: Maahanmuutto ja kotouttaminen

Tiivistelmä: Kotouttaminen on kannattava investointi, jonka vaikuttavuutta voidaan entisestään parantaa hyvin suunnitelluilla kokeiluilla.

Ehdotukset:

1. Huolehditaan kotouttamiseen osoitettujen resurssien riittävyydestä.
2. Muokataan HE 30/2015 vp luvun 32.70 toista kappaletta seuraavasti (nykyinen teksti kursivoitu, lisäysehdotus lihavoitu):

   Maahanmuuttajien eheän kotoutumisprosessin ja palvelutarpeen mukaisten palvelujen oikea-aikaisen saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelua kehittämishankkeiden suositusten ja hankkeissa kehitettyjen toimintamallien mukaisesti. Palveluprosessin suunnittelussa keskeisenä lähtökohtana on prosessin sujuvan etenemisen ja tuloksellisuuden varmistaminen sekä työelämälähtöisyyden vahvistaminen. **Kehittämishankkeet suunnitellaan yhteistyössä vaikuttavuusarviointiin erikoistuneiden tutkijoiden kanssa siten, että tehokkaimmat toimenpiteet tunnistetaan luotettavasti.**

Perustelut:

Vuonna 1999 käyttöön otetut kotouttamissuunnitelmat nostivat kohderyhmän työ- ja yrittäjätuloja 49 % kymmenen vuoden seurantajakson aikana [1]. Tämän seurauksena heidän samaansa tulonsiirrot laskivat 13 %. Lisäksi kotoutumissuunnitelmilla oli positiivinen ylisukupolvinen vaikutus: kotoutumissuunnitelman saaneiden henkilöiden lasten todennäköisyys valmistua ylioppilaaksi ja opiskella korkeakoulussa kasvoi suunnitelmien ansiosta [2].

Nämä tulokset viittaavat siihen, että kotouttamispolitiikka voi olla vaikuttavaa. Maahanmuuttajien nykyistä parempi kiinnittyminen työmarkkinoille toisi kotouttamiseen tehdyn julkisen investoinnin moninkertaisesti takaisin pelkästään julkisen talouden näkökulmasta [3]. Toisaalta kansainvälinen tutkimuskirjallisuus viittaa siihen, että maahanmuuttajien työllistyminen ei laske kantaväestön palkkoja tai lisää kantaväestön

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS VATT
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH
PL/PO BOX 1279 (Arkadiankatu 7), FI-00101 Helsinki, FINLAND
PUH./TEL. +358 295 519 400, www.vatt.fi

työttömyyttä [4]. Näin ollen tehokasta kotouttamista voidaan pitää koko yhteiskuntaa hyödyttävänä politiikkana.

Toinen kotoutumissuunnitelmia koskevan tutkimuksen opetus on, että niiden vaikuttavuus syntyi olemassa olevien resurssien tehokkaammasta käytöstä. Kotoutumissuunnitelmat lisäsivät kielikoulutuksen määrää ja vähensivät muita aktiivisia työmarkkinatoimenpiteitä. Vaikutukset syntyivät siis kokonaan olemassa olevien resurssien tehokkaammasta käytöstä. Todennäköisesti kotoutumistoimenpiteitä olisi mahdollista tehostaa vielä nykyisestään. Kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta tiivistävän meta-analyysin mukaan yksityisen sektorin työharjoittelut ovat tehokkain tapa lisätä maahanmuuttajien pitkän aikavälin työllisyyttä [5]. Tämänkaltaisten työharjoitteluiden lisäämistä olisi järkevää kokeilla myös Suomessa.

Kokeiluita on mielekästä järjestää vain jos niiden avulla on mahdollista luotettavasti mitata kokeiltavan toimenpiteen vaikutuksia. Valtaosa nykyään järjestetyistä kokeiluista ei täytä tätä ehtoa. Asia voitaisiin korjata tekemällä pieniä muutoksia siihen, miten yhteiskuntapoliittisia kokeiluita Suomessa toteutetaan. Ennen kaikkea kokeiluita suunniteltaessa olisi huolehdittava jo etukäteen vertailukelpoisen verrokkiryhmä luomisesta. Tällainen muutos toimintakulttuurissa ei maksaisi mitään, mutta parantaisi oleellisesti päätöksenteon tukena olevan informaation laatua. Yksinkertainen tapa parantaa kokeiluiden laatua on edellyttää, että niiden suunnitteluun osallistuu vaikuttavuusarviointiin erikoistuneita tutkijoita.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Matti Sarvimäki
erikoistutkija

Lähteet

[1] Sarvimäki, Matti - Hämäläinen, Kari: Integrating Immigrants: The Impact of Restructuring ALMP. Journal of Labor Economics (painossa).

[2] Hämäläinen, Kari - Pesola, Hanna - Sarvimäki, Matti: Kotoutumissuunnitelmien vaikutukset maahanmuuttajien lasten koulutusvalintoihin. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 43/2015.

[3] VATT-työryhmä: Maahanmuuttajien integroituminen Suomeen. VATT Analyysi 2, 2014.

[4] Sarvimäki, Matti: Vievätkö maahanmuuttajat kantaväestön työpaikat? Talous & Yhteiskunta 4/2010: 10-15.

[5] Butschek, Sebastian - Walter, Thomas: What active labour market programmes work for immigrants in Europe? A meta-analysis of the evaluation literature. IZA Journal of Migration 48(3), 2014.